

Església de Santa Eugènia del Congost

Tagamanent

Ubicació

Comarca:	Vallès Oriental
Lloc/Adreça:	Vall del Congost
Emplaçament	A l'esquerra de la carretera C-17, pujant de Barcelona, a l'altra banda del riu Congost.

Coordenades:

Latitud:	41.7345
Longitud:	2.26758
UTM Est (X):	439091
UTM Nord (Y):	4620558

Classificació

Número de fitxa	08276 - 3
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Medieval Romànic Modern Contemporani Neoclàssic
Segle	XII-XX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	Església que va patir importants remodelacions en època moderna.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic. Plaça de la Catedral. 08500 Vic
Autoria de la fitxa	Anna M. Gómez
Data de registre de la fitxa:	dt., 13/03/2001 - 01:00

Descripció

L'església situada a la part esquerra de la Vall del Congost, de reduïdes dimensions, es troba dedicada a Santa Eugènia. L'edifici és d'una sola nau, de carreus ben escairats, fets amb pedra local i lligats amb argamassa; les cantoneres també estan reforçades amb carreus de tamany més gran amb la doble funcionalitat: d'element arquitectònic i decoratiu. Tota l'estructura es troba situada sobre una petita plataforma que s'anivella amb el pendent natural del terreny on es troba annexada una petita sagristia, amb diverses dependències modernes i el cementiri. Aquesta plataforma per la seva cara sud-est és feta de carreus, alguns de grans dimensions de pedra local ben escairada, que en algun dels seus punts estaria buida, contenint algun tipus de dipòsit. En els seus inicis es tractaria d'un temple senzill d'una sola nau acabada amb absis que cap el 1690 va ser ampliat allargant la nau per la part del davant i aixecant la coberta. Es conserven restes de murs d'època romànica i un campanar d'espadanya. El seu interior ha estat força remodelat i actualment està emblanquinat i decorat amb cortines.

Observacions:

Aquest conjunt religiós contempla l'església, la rectoria, el cementiri i el Pedró. Aquest últim traslladat en un espai dins del cementiri, molt a prop de l'església. S'hi havien realitzat diversos actes religiosos, un dels quals és la PROCESSÓ A BENEIR EL TERME. Aquest acte religiós de caire popular, consistia en anar a beneir el terme, i es sortia de l'església de Santa Eugènia per anar fins la Creu del Pedró de Santa Eugènia. Actualment, però, aquest acte ja no es celebra. També s'hi havia fet la PROCESSÓ DEL VIA CRUCIS, aquesta processó es celebrava el divendres Sant, i durant un període de temps, es sortia de l'església per anar fins al Pedró; després s'abandonà aquesta costum i l'acte es feia dins la mateixa església. "algun any, va durar poc, es va fer la processó del Via Crucis, a fora l'església. S'anava fins al Pedró. Normalment la feien dins l'església". Informant: Cinta Mateu. Una altra celebració religiosa era el CORPUS, aquesta festa es celebrà fins a finals dels anys 1970 a Santa Eugènia del Congost. Es feien catifes de flors i es celebrava la processó de Corpus que hi passava pel damunt. Aquesta processó feia un recorregut molt curt, uns 100 m al voltant de l'església. Aquesta festa es deixà de celebrar al morir Mn. Adjutori Vilalta el 1978, que n'era l'organitzador i l'impulsor principal.

Història

Tenim coneixement del conjunt de Santa Eugènia des del 1038; en un document que la situa prop de la domus del Congost, tot i que aquesta domus no ha estat encara geogràficament localitzada. El 1194 s'esmenta aquest topònim relacionat amb un delme de Guillem Bonfill d'Aiguafreda, on es diu: "ipsum meum X quod abeo et teneo ad Sancta Eugenia" i on també es fa esment de l'església. Es creu, doncs, que fou probablement a mitjans del segle XII, quan segurament es construí l'església romànica de Santa Eugènia del Congost. A nivell arquitectònic, d'aquesta fase en destaca la capella de Santa Eugènia (datada al s. XI i d'estil romànic) tot i que la fàbrica que ara s'observa és força més tardana; i també les restes de basaments de murs que es poden veure a la façana oest de la mateixa església.

En les següents dades històriques es documenta que al 1306 els Santa Eugènia es van vendre els drets aparellats a la castlania de Montmany i que al 1333, la capella ja tenia cementiri propi. Un altre document del 1376 la cita com a capella de Sanctuginia on els pagesos hi feien deixes i també s'hi feien misses. Al llarg del segle XVII trobem un altre esment de la capella de Santa Eugènia del Congost, on es demostra la seva adscripció al mas de l'Església o mas Santa Eugènia, fins que al 1713 per cessió del mateix propietari passà de nou a la parròquia. En aquest context de segle XVIII i segle XIX es produirà una important remodelació arquitectònica del conjunt, esmentada en un document del 1843, on es diu que davant l'amenaça de ruïna s'amplia i es refà bona part de la teulada- aquesta obra anirà a compte dels veïns i es treballarà, fins i tot, els diumenges. A més, el creixement de masies al seu voltant i l'altura del Tagamanent (1055 m) van ser dos factors importants que van permetre la potenciació del seu culte i una certa difusió

local. Aquesta situació va motivar que al 1878 es convertís en parròquia encara que va continuar mantenint certs vincles d'unió amb Santa Maria de Tagamanent. Actualment és l'únic centre urbà del terme amb església parroquial i cap de municipi com a conseqüència de l'abandó del Tagamanent durant la guerra civil del 1936-1939. La guerra també afectà Santa Eugènia, en va desaparèixer el retaule major d'època barroca i es va enfonsar tota la coberta, que va ser posteriorment restaurada. Segons E. Junyent "aquest treball, a més de millorar l'interior del temple, ha motivat també la seva decoració interior especialment a l'absis, on es venera la imatge primitiva que va poder ser salvada"; també esmenta que hi ha un projecte de construcció d'un campanar de torre "que vingui a substituir el poc graciós d'espadanya que s'aixeca sobre la façana principal" i que de moment s'ha mantingut. La data contemporània més significativa serà la de 1940 quan definitivament es traslladarà la parroquialitat de Tagamanent a Santa Eugènia. Respecte les estructures annexes, trobem que al 1955 es construí el nou cementiri; i que la última gran reforma tingué lloc a finals dels anys 60, amb la construcció de la nova sagristia, sobre el terreny del que havia estat l'antic cementiri. Una de les reformes successives més significativa ha estat el canvi de la campana de l'església; aquesta es documenta al llarg del segle XX: al 1910, 1944 i al 1967.

Bibliografia

AAVV. (1991). Tagamanent. Butlletí informatiu, p. 5. GARCIA-PEY, E. (1998). Tagamanent. Noms de cases i de lloc. Ajuntament de Tagamanent. p. 124. GAVÍN, J.M. (1990). "Santa Eugènia del Congost" a Vallès Oriental. Inventari d'Esglésies. Arxiu Gavín. Vol. 23. IPEC-Montseny (1998), n. 7414-7421-7455. JUNYENT, E. Itinerario histórico de las parroquias del obispado. Parroquia de Santa Eugenia del Congost. PLADEVALL, A. (1988). "Evocació de Tagamanent". Monografies del Montseny, nº3, Viladrau: Amics del Montseny, p. 81-90. PLADEVALL, A. (1988). "Síntesi històric - geogràfica dels municipis de la vessant vallesana del Congost i Osonenca". Monografies del Montseny, nº3, Viladrau: Amics del Montseny. p. 128-134. OLIVER, J. (inèdit). Història de Tagamanent. VIVES, E. (2001). "Coses passades i viscudes. Records d'Adelaida Vila i Vilardebò". Monografies del Montseny, n. 16. p.186-207.

